

SPIRA VERONIKA

POLITIKA, OKTATÁSPOLITIKA

III. FEJEZET

INTERJÚK, RIPORTOK

Megjegyzések a III. fejezethez

A fejezetben szereplő interjúk, riportok sora nem teljes. Egyrészt csak **az írott sajtóra korlátozódik**, rádió- és tévé-interjúk, riportok nem szerepelnek benne. Másrészt a nyomtatott sajtóban megjelent anyagok közül is **válogat**. Egyesek az ötödik, tematikus fejezetbe kerültek (mentorált programok), mások a honlapom más részein már megtalálhatók, megint másokat pedig azért hagytam el, mert a téma már amúgyis túlreprezentált a gyűjteményben.

A beválogatott interjúk, riportok többsége olyan témákról szól, amelyek más műfajban, előadások, cikkek, sajtóanyagok formájában más fejezetekben is szerepelnek, mint **a főváros oktatáspolitikájának sarkalatos kérdései, a Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány tevékenysége, a holokauszt áldozataira emlékező macskakövek a NAT és a kétszintű érettségi**. Mégis úgy gondoltam, hogy az itt összegyűjtött anyagot önálló fejezetben mutatom be. **Az interjúk dialógus formája** ugyanis **más regiszterben szólal meg, mint az előadások, cikkek monológja**. Éppen a dialógus árul el többet arról, hogy a kérdező és rajta keresztül az érdeklődő olvasó mit tekinthet fontosnak vagy figyelemre érdemesnek az érintett témákból.

A 2001-es interjú a Köznevelésben pontos képet ad **tíz év fővárosi oktatáspolitikájáról**, a jelentős átalakításokról, beruházásról, fejlesztési programokról. De jól tükröződik benne a város **gazdálkodási és pénzügypolitikájának** filozófiája is, amely legfőképpen *Atkári János* (és *Madarász Aladár*) nevéhez fűződik. Ennek legfontosabb elve, hogy a város mindenkor úgy tervezi a költségvetését, hogy **működési eredmény** jöjjön létre. Vagyis a bevételeknek minden esetben meg kell haladniuk a kiadásokat. A működési eredményből azután lehet és kell is **fejleszteni**. Ezzel szorosan összefügg az az elv, hogy a főváros **nem éli fel a vagyonát**. Vagyis a tulajdona eladásából származó vagy a privatizációból befolyó pénzek csak és kizárólag beruházásra fordíthatók, **működésre semmilyen körülmények között sem** (még felújításra sem, mert az is működési költség). Ezen elvek alapján hozta létre a főváros az úgy nevezett **fejlesztési alapot** a költségvetésében, amely az oktatási, gyermekvédelmi, szociális és egészségügyi beruházások fedezetül szolgált, és amelynek felhasználására szigorú szabályok vonatkoztak. Az interjú szól arról is, hogy **milyen nagyberuházások folytak tíz év alatt az oktatás és a gyermekvédelem területén**.

A beszélgetés fontos része, mintegy kordokumentuma annak bemutatása egy modell-értékű példán (a közalapítványok finanszírozásán), hogy mi is **az akkor kormányon lévő FIDESZ politikájának iránya: Hatalomkoncentráció, központosítás, a törvényeket is megkerülő mentalitás**, amellyel a **hatalommegosztás demokratikus rendjével is szembe fordul**. **Szálka a szemében minden civil vagy szakmai autonómia**. Íme, egy idézet az interjúból:

... az utóbbi két évben a minisztérium erősebben megkötötte a pénzek felhasználását, megcímkezte elköltsüket. Ez lényegében ellent is mond a közalapítványok létrehozását meghatározó törvény szellemének, a centralizációt szolgálja, és bizalmatlanságot jelez, sőt burkoltan a fejlesztésre szánt pénzforrásokat csökkenti. Ha a közalapítvány feladata az, hogy az adott régióra helyben megfogalmazott fejlesztési tervet segítse végrehajtani, akkor ez egyértelmű szabályozás. A mostani kormány azonban azzal, hogy megcímkezi e pénzeket, csökkenti, sőt elapasztja a helyi fejlesztésekre szánt forrásokat. Az általa meghatározott célok ugyanis országos fejlesztési célok, amelyekhez a költségvetésnek kellene biztosítania az anyagi fedezetet, mégpedig közvetlenül a háromezer önkormányzat számára kiutalva. Így pl. a kötelező tárgyi feltételek pénzügyi fedezetét. Ha ezt címkézve és természetesen a

szükségletekhez képest csökkentett fedezettel a közalapítványokhoz juttatja a tárca, az csorbítja az önkormányzatok gazdálkodási önállóságát, ugyanakkor a közalapítványokat is mint a kormány meghosszabbított kezét működteti az eredeti célja helyett, amely ismétlem: a helyi modernizációs célok megvalósítása. (Kiemelések tőlem S.V. 2012.)

Az idézetből jól érthető a modell lényege: Ugyan törvény írja elő, hogy a közalapítványoknak az alapító önkormányzat által elfogadott középtávú oktatási fejlesztési terv célkitűzéseit kell pályázatok útján támogatniuk, a FIDESZ kormány erre nem biztosít fedezetet. Ehelyett olyan forrásokat rendel a közalapítványokhoz, amelyek az önkormányzatok számára előírt kötelező feladat végrehajtására szolgálnak. **Ez többszörös jogsértés.** Egyrészt **hatásköröket von el a közalapítványtól**, amennyiben előírja, mire írhat ki pályázatot. Másrészt **nem biztosít forrásokat az önkormányzat kötelező feladataira.** Mikor is kezdődött mindez? Talán 2010-ben? Nem, **ez például 1998 és 2002 között folyt.** És ki volt az oktatási miniszter? Pokorni Zoltán.

Mi változott 1998 óta? A mérték, amit a kétharmad biztosított számukra. 2010-ben, közvetlenül a kormányra kerülésük után az egyik első teendőjük a **közalapítványok felszámolása** volt. Érvelésük szerint azért, mert a közalapítványok a korrupció melegágyai. A valóság pedig az, hogy ezek az egyes szakmák kormányzattól független **önirányításának műhelyei** voltak. A kuratóriumokat gyorsan szétzavarták. Emiatt két évre **leállt például a filmgyártás** Magyarországon, a kőszínházakon kívüli művészeti (színház, tánc stb.) **társulatok azonnal bedőlnek. Egy fillér nélkül marad az 56-os Intézet, a rendszerváltás emblematisztikus műhelye.** Amit nem vertek szét, azt **elfoglalták**, vazallusok kezére adták (Gödör, Trafó, Tűzraktár stb.).

A korrupcióról mint ürügyről annyit, hogy a közalapítványokat **évente többször ellenőrizték** a hatóságok (**Állami Számvevőszék, ügyészség** stb.). A Fővárosi Köznevelési Közalapítvány például minden fillért – ahogy azt a törvény előírta - nyílt pályázatok útján osztott szét **iskolák, óvodák, kollégiumok, szakmai szolgáltatók** között az elfogadott éves terv szerint. A nyertes pályázóknak szigorú ellenőrzés mellett kellett elszámolniuk a források szabályszerű, **a megkötött szerződéseknek megfelelő felhasználásáról**, ellenkező esetben vissza kellett fizetniük a támogatást. A pályázókat a felügyelőbizottság rendszeresen ellenőrizte. Előfordult, hogy a közalapítvány **pert indított a nem szabályszerűen felhasznált pénzek visszafizetéséért**, meg is nyerte ezeket, és a támogatás összegét is visszaszerezte.

A kuratóriumban a mindenkor kormánypártok és ellenzék is képviselve volt, ahogy a felügyelőbizottságban is. Az utóbbi éves jelentést készítette a közgyűlés számára a közalapítvány működéséről, a kisebbségi véleményt is feltüntetve (ha volt). Eközben a fenntartásra költendő keret évről évre csökkent, így még a kétfős titkárságot is alig lehetett belőle kigazdálkodni. **A kurátorok csak némi ülésdíjra kaptak, azt is csak azért, hogy a határozatképességet fenn lehessen tartani.** Az alapítás után pedig hónapokig **ingyen dolgoztunk**, amíg rendszeressé nem váltak az átutalások.

A fejezetben két interjú is szól a Köznevelési Közalapítvány *Emlékezés kultúrája I.* pályázatáról, a holokauszt áldozatainak emlékére Budapest utcáin elhelyezett **emlékező macskakövekről**. Mindkettő számos információt közöl a projekt eredetéről, történetéről, pedagógiai céljáról, finanszírozásáról.

Ebben a fejezetben is van egy olyan interjú, amelyet elsősorban **gyakorló tanári minőségemben** kértek tőlem, és csak járulékosan **a NAT egyik munkatársaként**, illetve oktatáspolitikusként. A kérdések középpontjában a **kétszintű érettségi** áll. A kérdezőt leginkább az érdekelte, hogy milyen változásokat hoz az új struktúra a diákok, a családok, a továbbtanulásra készülők számára. Kevesebb elvi és több gyakorlati kérdésre kereste a kérdező a válaszokat. Ezekkel, bőséggel szolgálhattam a magam tanári tapasztalatából, de mégsem mulasztottam el két fontos elvi aspektust kiemelni. Egyrészt azt, hogy milyen fontos lépés volt **a kétszintű érettségi** bevezetése **a közoktatás korszerűsítése szempontjából**. Az érettségi mint kimeneti szabályozás (**szemben az elavult felvételi rendszerrel, amit sikerült így kiváltani**) még hangsúlyosabbá teszi a NAT azon törekvését, hogy **a kulcskompetenciák fejlesztése kerüljön előtérbe** a memorizálandó, hamar avuló lexikális tudással szemben. Megjegyzem, ezt később **vissza is igazolták a nemzetközi felmérések (PISA-jelentés)**. Jelentősen javult a magyar diákok szövegértése és szövegalkotási képessége a reformokat követően. Másrészt az interjú arra is felhívta a figyelmet, hogy **az emelt szintű érettségi írásbeli magyarból még így is nagyon elitista** és sznob. Akik összeállítják a feladatokat, nem értették meg az új érettségi jogszabály törekvéseinek lényegét, a közoktatás modernizációjának irányát, a világtendenciákat a közoktatásban.

A fejezet **egy interjúja nem illeszkedik szorosan sem időben, sem szituációjánál, sem témájánál fogva** a többihez. Ez a dokumentum 2011 tavaszán **a zuglói időközi önkormányzati képviselőválasztás alkalmából készült**. Bár 2010 őszén, amikor lejárt a fővárosban az ötödik ciklusom is az oktatási bizottságban, befejezettnek tekintettem a politikai, oktatáspolitikai pályafutásomat, fél évvel később mégis hagytam magam rábeszélni, hogy segítsék. Vállaljam el, hogy egy liberális választási szövetség képviselőjelöltje legyek az egyik zuglói választókerületben az időközi választáson. Két okból engedtem a kérésnek. Egyrészt azért, mert a FIDESZ demokráciát leépítő politikája lehangolt és elkeserített, és talán még inkább az a kóma, amibe a magyar társadalom esett. Végigaludta **a demokrácia lebontásának rapid** parlamenti rohamát. A másik az elkeserítő hiányérzet volt. **Hol voltak azok a bátor, hiteles, demokráciát védő hangok, amelyek 1990-94 között azonnal felhangzottak, ha az Antall-kormány vagy a koalíciós frakciók politikusai ásatag, a civilizált világban szalonképtelen ordas eszméket harsogtak**, ha Horthy újratemetésének örvendtek, ha antiszemita, rasszista nézeteket hangoztattak, vagy etatista, pártállami reflexekkel törtek túlhatalomra. **Hol voltak már a hiteles, gáncstalan kritikusok, akik éles logikával, gyilkos iróniával mindig célba találtak**. Elkoptak, megkeseredtek, többnyire okkal, hiszen az elvhűség és a voluntarizmus közötti határ gyakran igen keskeny, és a civilizátorokat már a 18. és a 19. században (II. József, Bach-korszak) sem kedvelték minálunk. Másrészt tudatos értékrombolás következtében veszítették el hitelüket, amely a liberalizmust szitokszóvá igyekezett változtatni széles e hazában. Nos, ez a **tehetetlen harag** vitt ki a **Millás tüntetésekre** már 2010 decemberében és 2011 januárjában a médiatörvény ellen, a sajtószabadságért. És vett rá arra, hogy **segítsek, és éppen Zuglóban**, ahol otthon vagyok, ahol ismernek magánemberként, tanárként (12 év a helyi gimnáziumban) és oktatási szakemberként (6 év a helyi oktatási bizottságban). Lássuk, volna-e támogatottsága egy **liberális alternatívának** a politikai palettán. Hát **nem volt**. Sajnos már az is nagy eredmény, hogy **sikerült a kopogtatócédulát összeszedni**. (A II. kerületben szegény **Mécs Imrének**, aki mégis csak 56-os elítélt és országosan ismert politikus, ez sem sikerült)

A választások alkalmából készült interjú azonban jól sikerült. **Pontosan kiolvasható belőle, hogyan gondolkodom a politikáról, milyen meggyőződés vezet, mit tartok fontosnak az önkormányzati politizálásában, hogyan képzelem a helyi demokráciát**. Ennek a

szövegnek egy monológban megírt változata megjelent a Zuglói Lapokban is, abban a számában, amelyben a képviselőjelöltek bemutatkoztak.

A fejezet **függelékkel** zárul, amelyben bemutatok egyet a be nem válogatott interjúkból, riportokból. 2000 októberében több éves előkészítés után felavattuk a Dunán a *Hunnia* nevű **tanhajót**, amely a **Magyar Hajózási Szakközépiskola úszó tanműhelyének épült**. A Hunnia a Duna – Majna – Rajna víziúton közlekedve szolgálta a belvízi hajósképzést. A riport az avatóünnepségről szól, amely a Vigadó téri hajóállomáson történt. Megemlíti azt is, hogy a pezsgősüveg csak ötszöri kísérletre tört el, de tapintatosan elhallgatja, hogy ebben az én tapasztalatlanságom a hajók avatásában volt a ludas. A riport kisebb interjúkat is magában foglal. Ebből szkenneltem be egy részletet.

Azért esett a választásom erre az anyagra, mert jól demonstrálja, hogy miközben a főváros az itt megtermelt és befizetett személyi jövedelemadónak csupán a töredékét kapja vissza Budapest fejlesztésére és működtetésére, aközben **országos feladatokat is ellát**. A Magyar Hajózási Szakközépiskola **mint egyetlen ilyen profilú intézmény**, természetesen **országos beiskolázású**. Az iskola fenntartásához, a tanműhelyi háttér megteremtéséhez és üzemeltetéséhez **a kormányzat nem járul hozzá pluszforrásokkal**, holott az úszó tanműhely létrahozása maga is százmilliókba került, a működtetéséhez pedig nem csupán folyamatos karbantartás és üzemanyag szükséges, hanem személyzet is, és nem csak szakoktatók, hiszen az úszó tanműhely a gyakorlati képzés ideje alatt bentlakásos kollégiumként is funkcionál. Még szerencse, hogy a főváros által biztosított indulótőkéen túl a MAHART a szakképzési hozzájárulásával és egy forgalomból kivont hajóval támogatta a programot, valamint sikerült a felújításához, a tanműhellyé alakításához Phare-támogatást is szerezni. Nem is szólva az iskola szakoktatóinak és tanárainak ingyenmunkájáról, amellyel hozzájárultak a terv megvalósításához.

Spira Veronika
2012. január

TARTALOMJEGYZÉK

Megjegyzések a III. fejezethez

Közoktatás-fejlesztés a fővárosban. Beszélgetés dr. Spira Veronikával. (Köznevelés 2001.)

Interjú Kissné Dr. Spira Veronikával, a NAT magyar nyelv és irodalom fejezetét kidolgozó munkacsoport egyik vezetőjével (Továbbtanulás 2004.)

„Járom az utat, a macskaköves utat...” Emlékező macskakövek Zuglóban.

Dr. Spira Veronikát kérdeztük. (Zuglói Lapok 2008.)

Interjú az emlékező macskakövekről (Köznevelés 2009)

Beszélgetés dr. Spira Veronikával, a zuglói időközi önkormányzati választás SZDSZ-SZEMA Liberális Együttműködés jelöltjével (Szabadszáj Online 2011. május)

FÜGGELEK

Tanhajó-avatás a Dunán 2000. október (Köznevelés 2000.)

KÉPJEGYZÉK, ILLUSZTRÁCIÓK

1. **Közoktatás-fejlesztés a fővárosban. Szkennelt részlet a Köznevelés 2001-es interjújából fényképpel.**
2. **Emlékező macskakövek. Egy oldal fényképe a Köznevelés 2009-es interjújából – riportjából**
3. **Kinszki Imre fotóművész és fia emlékére elhelyezett macskakövek**
4. **A 2011-es zuglói időközi önkormányzati választás szórólapja**
5. **Tanhajó a Dunán. Kép a Köznevelés 2000. októberi számából**
6. **A Hunnia tanhajó avatásáról készült riport – interjú részlete fényképpel
Köznevelés 2000. október**

Közoktatás-fejlesztés a fővárosban

Beszélgetés dr. Spira Veronikával

Köznevelés 2001.március 9.19-20.o.

Három éve, 1997-ben alakult meg a Fővárosi Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány. Eddigi tevékenységüket kiadványban összegezték. A füzet bevezetőjében dr. Báthory Zoltán, a közalapítvány kuratóriumának elnöke a nyolcvanas évek élénk reformmozgásaival kezdődő, 1995-től a Közoktatási Modernizációs Közalapítvánnyal folytatódó pedagógiai innovációs vonulat fenntartását és továbbvitelét fogalmazta meg célként, mondván: „Szeretnénk, ha közreműködésünkkel a fővárosi nevelő intézmények pedagógiai környezete, belső élete, és általuk a főváros oktatásügye minőségileg egyre magasabb szinten működne.”

Összehasonlító elemzésre dr. Spira Veronikát kértük. Ő már tíz éve a Fővárosi Közgyűlés tagja, az oktatási bizottság alelnöke és megalakulása óta tagja a közalapítvány kuratóriumának. Spira Veronika harmincnégy éve kezdte tanári pályáját. Ma vezető tanár, gyakorlatvezetőként tanárjelöltekkel is foglalkozik. Tudományos munkát végzett, világirodalomból doktorált, megvédte kandidátusi disszertációját is. Négy évig egy kerületi önkormányzat munkáját külső szakértőként segítette, három évig a Felsőoktatási Tudományos Tanács tagja volt mint önkormányzati delegált.

- A rendszerváltozás óta mi jellemzi leginkább a főváros oktatáspolitikáját?

- Munkánkat szakmai, szakmapolitikai célok irányítják. Ez eddig mind a három ciklusban így volt, akkor is, amikor az SZDSZ kisebbségben kormányozta a várost a Fidesz támogatásával, és az utóbbi hat évben is, amikor egy SZDSZ-MSZP koalíció határozza meg a várospolitikát. Budapest oktatáspolitikáját elsősorban a kötelező feladatai határozzák meg, amelyeket az önkormányzati törvény tartalmaz. Gondoskodik a szakképzésről, a kollégiumi hálózatról, a gyógypedagógiai képzésről, a gyermekvédelemről és egyes szakmai és szakszolgálatok működéséről. A rendszerváltás után a legnagyobb feladat a szakképzés korszerűsítése és stabilizálása volt. Miután a szocialista nagyipar, vele a szakképzés korábbi tanműhelyi háttere összeomlott, először és legintenzívebben e területtel kellett foglalkoznunk. Mára elmondhatjuk, hogy e nagy és nehéz feladatnak zökkenőmentesen sikerült eleget tennünk. A korszerűsítés azt jelentette, hogy az elavult képzésprofilokat megszüntettük, helyettük korszerű, a munkaerőpiacon keresett szakmákat, szakmacsoportokat indítottunk el. A szakképzést közelítettük az európai normákhoz. Jelentősen növekedett az érettségit adó intézmények súlya a rendszerben. Megnőtt az érettségi utáni szakképzés kínálata, az akkreditált felsőfokú szakképzés pedig egyre több fiatal számára teszi lehetővé a középfokból a felsőfokba való átlépést. Az utóbbi tíz év egyik legnagyobb eredménye, hogy a szakképzés a fővárosban a külső körülmények ellenére nemcsak elkerülte a válságot, de korszerűbbé vált, megerősödött. A most előttünk álló legfontosabb feladat a tanműhelyek modernizációja, amelynek megvalósítása ismét több milliárdos program.

- Az átalakításnak nyilván áldozatai is voltak, hiszen intézményeket vont össze, szüntet meg a főváros.

- Az „áldozat” sokkal kevésbé függ össze a szerkezetátalakítással, korszerűsítéssel, mint a demográfiai hullámvölgygel, amely éppen ebben az évtizedben érte el a középfokot. Az iskolabezárásokkal, összevonásokkal kihasználatlan kapacitásokat számoltuk fel. Abban, hogy ez nagyobb megrázkódtatás nélkül történt meg, nagy szerepe volt az első ciklus óta az Oktatási Bizottság mellett működő Fővárosi Oktatási Érdekegyeztető Tanácsnak, amelyben szakáganként a reprezentatív szakszervezetek, valamint szakmai és civil szervezetek vesznek

részt. E testület minden koncepciót, átalakítást, modernizálást, összevonást megtárgyal, és segítette, segíti a bizottságot, a hivatalt az érintettekkel folyó személyre szabott egyeztetésekben. A magam részéről minden önkormányzatnak csak javasolni tudom, hogy a törvényi kötelezettségen túl is működtessen ágazati egyeztető fórumokat, mert az adott önkormányzat oktatás-, egészségügyi vagy szociálpolitikáját sokkal megalapozottabban tudja kidolgozni és végrehajtani, mintha a település lakóinak üdvét nélkülük akarná szolgálni. A mi demokrácia-felfogásunk a részvételi demokrácia.

- Mi történt a többi területen?

- A főváros oktatáspolitikájának fontos része a kollégiumok korszerűsítése. Már az első ciklusban elkészült egy modernizációs koncepció, amely célul tűzte ki a szakkollégiumi rendszer fejlesztését és az életkörülmények javítását a 20. század végének igényei szerint. Az előző ciklusban az oktatási törvény módosítása, majd a kötelező tárgyi feltételek meghatározása hasonló irányba hatott. Most a legfontosabb feladatunk annak a közgyűlési határozatnak a végrehajtása, amely az egész hálózaton végigvezeti e korszerűsítési programot.

A gyermekvédelem fejlesztési koncepciója szintén készen állt már az első ciklusban. Törekvéseinket megerősítette és programunk végrehajtását felgyorsította, hogy az előző kormány idején egy valóban világszínvonalú gyermekvédelmi törvény született. Ez kimondott két olyan fontos alapelvet, amely nélkül nincs korszerű gyermekvédelem. Az egyik az, hogy csak szociális indok alapján egyetlen gyerek sem kerülhet állami gondoskodásba, vagyis olyan szociális hálónak kell működnie, amely megakadályozza a családok anyagi okokból való szétszakadását. Kár, hogy a megvalósításához szükséges anyagi fedezetet nem biztosítja a költségvetés! A másik fontos alapelv kimondja, hogy egy gyermekvédelmi intézmény létszáma nem haladhatja meg a 40 főt. A családias modell szerint átalakuló gyermekotthonok, illetve a lakásotthonok korszerűbb nevelési környezetet biztosítanak a rászoruló gyermekeknek, fiataloknak. Sajnálatos, hogy az új feladatokhoz a parlament nem biztosított pénzforrásokat, sőt 5 százalékra csökkentette a személyi jövedelemadó helyben maradó részét az önkormányzatok finanszírozásában. A fővárosi önkormányzat így is milliárdokat költött és költ a szakképzés, a kollégiumi rendszer, a gyermekvédelem, a gyógypedagógia korszerűsítésére. Csak néhány olyan új, illetve sok százmillióért megújított intézményt említenék, amelyeket az elmúlt évekbenadtunk át. Ilyen a Fazekas Mihály Gimnázium épülete, amely egy foghitelek beépítésével nemcsak szebb és korszerűbb lett, de alapterülete is jelentősen megnőtt, vagy a Szilágyi Gyermekotthon, amely egy egyházi ingatlan visszaadása után kapott új épületet Békásmegyeren, olyan épületet, amely már a legmodernebb igényeknek is megfelel, vagy a mozgássérültek számára elkészült új gyógypedagógiai intézmény Csillaghegyen, de megemlíthetjük a Mosonyi-Festetich utca sarkán két épület teljes rekonstrukciójával megnyílt Schulek Frigyes Szakközépiskola épületét. Mindez nem valósulhatott volna meg, ha már az előző ciklusban létre nem hozunk egy több milliárd forintos, minden évben újra feltöltendő modernizációs alapot. Ez teszi lehetővé, hogy mind az oktatásban, mind más ágazatokban folyamatosan rendelkezésre álljanak az anyagi források a korszerűsítésre. A főváros gazdasági koncepciójának az a lényege, hogy nem éljük fel a város vagyonát, a privatizációból vagy más vagyonból származó bevételből csak beruházásokra, modernizációra költünk, soha nem működésre. Ez biztosítja többek között a pénzügyi forrást a korszerűsítésre.

- A Fővárosi Köznevelés-fejlesztési Közalapítványon keresztül működik az említett alap?

- Nem, ez az alap a fővárosi önkormányzat költségvetésének része, amely együtt szolgálja a köznevelés, a gyermekvédelem és a szociális ágazat modernizálását. Ez, ahogy említettem, egy évenként újra és újra feltöltött alap.

- Eredeti szándék szerint a közalapítványoknak a regionális fejlesztés céljait kell szolgálniuk, és a Fővárosi Köznevelés-fejlesztési Közalapítvány „régioja” nyilvánvalóan a

huszonhárom kerület. Sikerül-e velük közös oktatáspolitikát kialakítani, a törvényhozók szándéka miként valósul meg a gyakorlatban?

- Az együttműködés egyik nagyon fontos eszköze a törvény által is előírt hatéves fejlesztési terv, amely a kerületekkel történt egyeztetés után készült el az előző ciklusban, és amelyet a kerületek többsége elfogadott. A fővárosi önkormányzat azonban nem csak a hatéves fejlesztési terv megalkotásával igyekszik az egész városra kiható oktatáspolitikát folytatni, hanem az oktatási és ifjúsági alapok működtetésével is. Ösztöndíjunkat például, amelyet már kilencedik éve írunk ki, minden budapesti diák megpályázhatja, függetlenül az iskola fenntartójától. A koncepciónk lényege az, hogy a tehetséges, jó tanuló, nehéz anyagi körülmények között élő diákoknak segítjük a középiskola befejezését, és a felsőoktatásban a tanulmányai megkezdését. Ezért pályázhatnak a 11. és 12. évfolyamos középiskolás diákok, valamint a felsőoktatás első éves hallgatói. Az oktatási és ifjúsági alaphoz szintén fenntartótól függetlenül lehet pályázni nyári táborozásokra, a nyelvtudás fejlesztése céljából szervezett nyelvi táborokra, diákcserekre stb.

- Bőven járta előtt a hatéves fejlesztési tervét felülvizsgálta és módosította a fővárosi önkormányzat. Mi indokolta?

- A törvényi háttér módosulásához igazítottuk a fővárosi programot, ám koncepciója változatlan maradt. Célunk az volt, hogy először meghatározzuk a magunk feladatait a következő hat évre, majd ennek alapján tegyünk javaslatot a kerületekkel közösen meghatározott össz-budapesti fejlesztési célokra. A korábbi megállapodás alappillérei nem változnak: így az intézményátadás-átvétel legfőbb kritériumai, a szakmai és szakszolgálatok kerületi és fővárosi szintű feladatainak meghatározása stb. A törvény szerint a központi forrásokból biztosított pénzt a hatéves fejlesztési terv alapján, pályázatokon keresztül kell felhasználni. Érvényességét ezért időben meg kell erősítenünk.

- Központi pénzzel gazdálkodnak a közoktatás-fejlesztési közalapítványok, de a megyei, illetve a fővárosi önkormányzatokon keresztül. Ezen a ponton nem ütközik-e az országos és a helyi oktatáspolitikák?

- A korábbiakhoz képest az utóbbi két évben a minisztérium erősebben megkötötte a pénzek felhasználását, megcímkezte elköltésüket. Ez lényegében ellent is mond a közalapítványok létrehozását meghatározó törvény szellemének, a centralizációt szolgálja, és bizalmatlanságot jelez, sőt burkoltan a fejlesztésre szánt pénzforrásokat csökkenti. Ha a közalapítvány feladata az, hogy az adott régióra helyben megfogalmazott fejlesztési tervet segítse végrehajtani, akkor ez egyértelmű szabályozás. A helyi fejlesztés fedezetét szolgál az a forrás, amelyet a költségvetés a közalapítványoknak juttat. A mostani kormány azonban azzal, hogy megcímkezi e pénzeket, csökkenti, sőt elapasztja a helyi fejlesztésekre szánt forrásokat. Az általa meghatározott célok ugyanis országos fejlesztési célok, amelyekhez a költségvetésnek kellene biztosítania az anyagi fedezetet, mégpedig közvetlenül a háromezer önkormányzat számára kiutalva. Így pl. a kötelező tárgyi feltételek pénzügyi fedezetét. Ha ezt címkézve és természetesen a szükségletekhez képest csökkentett fedezettel a közalapítványokhoz juttatja a tárca, az csorbítja az önkormányzatok gazdálkodási önállóságát, ugyanakkor a közalapítványt is mint a kormány meghosszabbított kezét működteti, az eredeti célja helyett, amely ismétlem: a helyi modernizációs célok megvalósítása.

- A főváros oktatási programja alapvetően nem mond ellent az országos közoktatáspolitikai szándékoknak, például kiállt a nyolcosztályos általános iskola mellett.

- Mi azt mondtuk már az előző ciklusban is, hogy az iskolaszervezet drasztikus átalakulását nem támogatjuk, mert ez sok esetben a minőség rovására megy. A demográfiai hullámvölgy az iskolákat új stratégiák kidolgozására készítette. Sok kiürülni látszó iskola szerkezeti átalakítással próbált előre menekülni. Féket kívántunk beilleszteni a rendszerbe, amely nem elvi szembenállást jelentett a hat- és nyolcosztályos gimnáziumokkal, csupán a

minőségi elv előtérbe helyezését, megerősítését jelentette. Meggyőződésem, hogy az idő igazolta döntésünket.

- Hogyan állt fel a közalapítvány kuratóriuma, milyen módon fejt ki tevékenységét?

- A fővárosi önkormányzat hívta életre a törvény előírásai szerint. A kuratórium összetétele részben tükrözi a közgyűlési arányokat, másrészt jelen vannak benne a különböző szakmai és civil szervezetek küldöttei. Fő működési formája az éves terv elkészítése a hatéves fejlesztési terv, illetve az utóbbi két évben a minisztérium téma-meghatározásai alapján. A pályázati témákra minden kuratóriumi tag tehet javaslatot. A terv többségi szavazással alakul ki. Az éves terv ütemtervet és az egyes pályázatokra költhető pénzkereteket is tartalmazza. Ezzel a prioritásokról is döntünk. Eddig minden évben két prioritást tartottunk szem előtt: a modernizációt az európai normákhoz való felzárkózás értelmében, és ami az érem másik oldala: a leszakadás megelőzését, a leszakadók esélyeinek növelését, kiegyenlítését. Két pályázatot említek, hogy a koncepció világosabb legyen: Az egyik pályázatunk például a félbe maradt Sulinet-programot folytatta. Mindazok az iskolák, amelyek kimaradtak e fejlesztésből, pályázhattak számítógépekre, az internet-hozzáférés kiépítésére. Egy másik pályázatunk roma tanulók felzárkóztatását, továbbtanulásra felkészítését szolgálta. Az utóbbi két évben természetesen elsőbbséget élvez a miniszteri rendeletben meghatározott kötelező témák kiírása.

Az elkészült terv alapján pályázatokat ír ki a kuratórium a Budapest területén működő intézmények, oktatási, nevelési, szolgáltató szervezetek számára. A pályázatokat szakértők pontozzák, értékelik. A szakértői javaslatok alapján a kuratórium többségi szavazással dönt a győztes pályázatokról és az elnyert pénzekről.

A tevékenységünk fontos része a tájékoztatás. Elérhetők vagyunk az interneten, vannak kiadványaink, 2000-ben konferenciát szerveztünk, amelyen bemutattuk eddigi és potenciális pályázóinknak munkánkat, grafikonok foglalják össze az eddigi pályázatok főbb adatait.

- Milyen a pályázatok hatékonysága? Megtérül-e a befektetett pénz?

Nagyon jó a kapcsolatunk a közalapítvány felügyelő bizottságával. Nagy segítség számunkra, hogy a felügyelőbizottság az elnyert pályázatok megvalósítását szakértőkkel rendszeresen ellenőrizteti. Ha a szakértők azt tapasztalják, hogy a nyertes a pénzt másra fordította, vissza kell fizetnie a kapott összeget.

- Milyen témák kapnak a jövőben (is) pályázati támogatást?

- A kötelezőkön túl olyanok, amelyek a hátrányos helyzetben élő, leszakadó családok gyermekeinek teremtenek esélyt, amelyek az Európára tekintő korszerűsítést szolgálják, fejlesztik a nyelvtudást és pedagógus-ösztöndíj formájában tartóssá teszik az említett roma oktatási programot. Elemzést készítettünk a főváros területén működő oktatási intézmények egészségmegőrző tevékenységéről, illetve droghelyzetéről, a diákok egészségi állapotáról. Ennek a tanulságait is meg fogjuk jeleníteni pályázatainkban. De fontos számunkra, hogy akár kisebb pénzösszegekkel is, de olyan célokat is szolgáljunk, mint az iskolai demokrácia fejlesztése vagy a művelődés. 2000-ben pl. kollégiumok számára irtunk ki operabérlet megvásárlására pályázatot, gyermekotthonoknak állatkerti látogatást, bábelőadás megtekintését. Idén pedig azt szeretnénk, ha minél több hátrányos helyzetű fiatal eljutna egy Shakespeare-előadásra.

MIKSA LAJOS

2001. március 9.

Közoktatás-fejlesztés a fővárosban

Beszélgetés dr. Spira Veronikával

Három éve, 1997-ben alakult meg a Fővárosi Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány. Eddigi tevékenységüket kiadványban összegezték. A füzet bevezetőjében dr. Bátorfy Zoltán, a közalapítvány kuratóriumának elnöke a nyolcvanas évek élénk reformmozgásaival kezdődő, 1995-től a Közoktatási Modernizációs Közalapítvánnyal folytatódó pedagógiai innovációs vonulat fenntartását és továbbvitelét fogalmazta meg célként, mondván: Szeretnénk ha közreműködésünkkel a fővárosi nevelő intézmények pedagógiai környezete, belső élete, és általuk a főváros oktatásügye minőségileg egyre magasabb szinten működne.

Összehasonlító elemzésre dr. Spira Veronikát kértük. Ő már tíz éve a Fővárosi Közgyűlés tagja, az oktatási bizottság alelnöke és megalkulása óta tagja a közalapítvány kuratóriumának. Spira Veronika harmincnégy éve kezdte tanári pályáját. Ma vezetőtanár, gyakorlatvezetőként tanárjelöltekkel is foglalkozik. Kandidátus, tudományos munkát is végez.

– A rendszerváltozás óta mi jellemzi leginkább a főváros oktatáspolitikáját?

– Munkánkat szakmai, szakmapolitikai célok irányítják. A legmeghatározóbb az európai nor-

volt. Miután a szocialista nagypár, vele a szakképzés korábbi tanulmányi háttere összeomlott, először és legintenzívebben e területtel kellett foglalkoznunk. Mára elmondhatjuk, hogy e nagy és nehéz feladatnak zökkenőmentesen sikerült eleget tennünk. A korszerűsítés azt jelentette, hogy az elavult képzésprofilokat megszüntettük, helyettük korszerű, munkaerőpiacra keresett szakmákat, szakmacsoportokat indítottunk el. A szakképzést közelítettük az európai normákhoz. Jelentősen növekedett az érettségire adó intézmények súlya a rendszerben. Megnőtt az érettségi utáni szakképzés kínál-

at. rázkódás nélkül történt meg, nagy szerepe volt az első ciklus óta az Oktatási Bizottság mellett működő Fővárosi Oktatási Érdekegyeztető Tanácsnak, amelyben szakáganként a reprezentatív szakszervezetek, valamint szakmai és civil szervezetek vesznek részt. E testület minden koncepciót, átalakítást, modernizálást, összevonást megtárgyal, és segítette, segíti a bizottságot, a hivatalt az érintettekkel folyó személyre szabott egyeztetésekben. A magam részéről minden önkormányzatnak csak javasolni tudom, hogy a törvényi kötelezettségen túl is működtesen ágazati egyeztető fórumokat, mert az adott önkormányzat oktatás, egészségügyi vagy szociálpolitikáját sokkal megalapozottabban tudja kidolgozni és végrehajtani, mint ha a település lakóinak üdvét nélkülük akarná szolgálni. A mi demokrácia-felfogásunk a részvételi demokrácia.

– Mi történt a többi területen?

– A főváros oktatáspolitikájának fontos része a *kollégiumok korszerűsítése*. Már az első ciklusban elkészült egy modernizációs koncepció, amely célul tűzte ki a szakkollégiumi rendszer fejlesztését és az életkörülmények javítását a XX. század végének igényei szerint. Az előző kormányzat alatt az

családok anyagi okokból való szét szakadását. Kár, hogy a megvalósításhoz szükséges anyagi fedezetet nem biztosítja a költségvetés! A másik fontos alapelv kimondja, hogy egy gyermekvédelmi intézmény létszáma nem haladhatja meg a 40 főt. A *családias modell* szerint átalakuló gyermekotthonok, illetve a lakásotthonok korszerűbb nevelési környezetet biztosítanak a rászoruló gyermekeknek, fiataloknak. Sajnálatos, hogy az új feladatokhoz a parlament nem biztosított pénzügyi forrásokat, sőt 5 százaléka csökkentette a személyi jövedelemadó helyben maradó részét az önkormányzatok finanszírozásában. A fővárosi önkormányzat így is milliárdokat költött és költ a szakképzés, a kollégiumi rendszer, a gyermekvédelem, a gyógypedagógia korszerűsítésére. Csak néhány olyan új, illetve sok százmillióért megújított intézményt említenék, amelyeket az elmúlt években adtak át. Ilyen a Fazekas Mihály Gimnázium épülete, amely egy foghíjtelek beépítésével nemcsak szebb és korszerűbb lett, de alapterülete is jelentősen megnőtt, vagy a Szilágyi Gyermekotthon, amely egy egyházi ingatlan visszaadása után kapott új épületet, amely már a legmodernebb igényeknek is megfelel, vagy a mozgássérültek számára elkészült új gyógypedagógiai intézmény Csillaghegyen, de megemlíthetjük a Mosonyi-Festetics utca

Részlet az interjúból (Köznevelés 2001)

Interjú Kissné Dr. Spira Veronikával

(az ELTE Trefort Ágoston Gyakorlóiskola vezetőtanára, a magyar munkaközösség vezetője, a NAT magyar nyelv és irodalom fejezetét kidolgozó munkacsoport egyik vezetője)

Megjelent: Továbbtanulás 2004.

szeptember-október

Idézi: www.felveteli.hu/hirek/f_interjuspira.htm

- *Milyen sajátosságait emelné ki az újfajta kétszintű magyar érettséginek? Milyen előnyei, esetleg hátrányai vannak Ön szerint?*

Az első és egyik legfontosabb előnye, hogy **a kétszintű érettségi kiváltja a felvételi vizsgát** és ezzel a végzősök terheit felére csökkenti. Európában példátlan, hogy a tizennyolc éveseknek egy-két hónap leforgása alatt két olyan sorsdöntő vizsgát kell letenniük, mint az érettségi és a felvételi. Ez értelmetlen és fölösleges. Az új érettségi rendszer ezt a helyzetet gyökeresen megváltoztatja.

Másik előnye, hogy **korszerűsíti az oktatást**.

Mint minden kimeneti szabályozásra, az érettségire is igaz, hogy visszafelé, tehát magára a tanítási folyamatra is hatással van. Az új kétszintű érettségi **egyik alapvető koncepciója, hogy előtérbe kerülnek a képességek, készségek, kompetenciák**.

Az érettségi követelmények, valamint az írásbeli és szóbeli vizsga értékelési szabályai is ebben az irányban hatnak. Magyarból például az írásbeli maximális 100 pontjának kb. 2/3-át a szabatos nyelvhasználat, a szövegértés, a szövegalkotás és más kompetenciák értékelése adja, a lexikális ismeretek pontszáma jóval 50% alá szorult vissza. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a magyar érettségén a diákoknak mindenekelőtt az anyanyelvük igényes használatáról kell tanúbizonyságot tenniük. Tudniuk kell szabatosan, érthetően összefüggően beszélni és írni. Tudniuk kell a mindennapi életben és a közéletben használatos szövegeket alkotni (önéletrajz, kérvény, könyvajánlás, felszólalás, esszé stb.). Értetniük kell a legkülönbözőbb célú szövegeket a használati utasítástól a tudományos ismeretterjesztő cikkekig, a hivatalos levelektől, jogszabályoktól a szépirodalmi művekig. Ez a magyar közoktatás korszerűsítésnek fontos állomása. Európában ez a változás már a 70-es években végbe ment. Harminc év késéssel, de mi is elindultunk egy hatékonyabb és színvonalasabb közoktatás irányába.

Harmadikként a jobb összemérhetőséget említeném. **A kétszintű érettségi értékelési szempontjai olyan részletesen vannak szabályozva, hogy összemérhetővé teszik az ország különböző iskoláiban és településein született érettségi eredményeket.**

Minden iskolában és vizsgaközpontban minden vizsgázatónak azonos szempontok szerint kell pontoznia. Az elért pontok alapján azután nem csupán érdemjegyet kap a diák, hanem a teljesítményének a százaléka is bekerül az érettségi bizonyítványba. Így nemcsak összemérhetőek lesznek a teljesítmények, de különbséget lehet tenni ötös és ötös, kettes és kettes között is.

Nagyon fontos előrelépésnek tartom azt is, hogy **az eszközök használata is kibővült**, például az érettségi során a diákok használhatják a helyesírási szótárt. Ez első pillanatra talán meghökkentő lehet, hiszen sokakban felmerülhet a kérdés, hogyan lehet helyesírási készséget mérni és pontozni, ha kéznél van a szótár, és a vizsgázó azt bármikor fellapozhatja. Csakhogy a helyesírási szótárnak az értelmes használata is egy fontos kompetencia. A kézikönyvek, lexikonok, a helyesírási szótár használata természetessé kell, hogy váljék. Erre tanítani és nevelni kell. Ez a műveltség, a kultúra fontos része.

Amit bírálatként említenék a kétszintű érettséggel kapcsolatban, az tulajdonképpen egyszerre dicséret és bírálat is. Bírálat azért, mert **még mindig nagyon sok a lexikális tudást számon kérő feladat, szemléletben magyarból még mindig az irodalomtörténeti szempont a domináns** – különösen az emelt szintű írásbelin – és e miatt még nem igazán korszerű. Egyúttal azonban dicséret is ez a megjegyzésem, mert azok a diákok, akik 2005-ben vagy a következő 3 éven belül érettségiznek, még iskolai pályájuk nagyobb részében a hagyományos módszer szerint tanultak. Számukra nehéz lenne a jelenleginél élesebb szemléleti váltás. A mostani érettségit ezért „félutasnak” tartom, a korszerűsítés első jelentős lépésének, amelyet később újabbak kell, hogy kövessék. Legkésőbb a most szeptemberben az első osztályban bevezetett Nemzeti Alaptantervnek a felfutásával párhuzamosan.

- *Az újfajta érettségi vizsgára való felkészítés szemléletmódbeli váltást is megkíván a tanártársadalomtól. Hogyan zajlott vagy zajlik az átállás? Esetleg milyen problémák merültek fel?*

Minden változás problémákkal jár, ez természetes. A kétszintű érettségi bevezetésének 2005-ös dátuma már kb. 8 évvel ezelőtt bekerült az oktatási törvénybe. Ezzel párhuzamosan megkezdődött az érettségi követelmények és szabályzat kidolgozása, azonban csak 2002-ben gyorsultak fel kellőképpen az előkészületek. A tanártársadalom nagyobb része is csak ekkor érzékelte először, hogy komoly változásra kell felkészülnie. Ennek az az oka, hogy a kormányváltások nálunk mindig koncepcióváltással is járnak az oktatásban, ami megnehezíti az oktatás korszerűsítésének folyamatosságát és a kiszámíthatóság ellen hat. 2002-től azonban újfajta kommunikáció alakult ki a kormányzat és a szakma, illetve a lakosság között. A kétszintű érettséggel kapcsolatos minden információ azonnal felkerült az OM és az OKÉV honlapjára. Az internet hozzáférés pedig minden középiskolában, és az általános iskolák nagy részében is biztosítva van a Sulinet programon keresztül.

A felkészülés egyik része tehát az információkhoz, segédanyagokhoz való hozzáférés, a másik része pedig a már két alkalommal lezajlott próbaérettségi volt. Ezzel párhuzamosan országszerte megindult a 30 órás akkreditált továbbképzés, amely biztosítja a tanárok felkészülését a kétszintű érettségi vizsgáztatásra, és amelynek anyagi fedezetét a kormány biztosította. Ez a 30 órás képzés – amin én magam is részt vettem – alkalmas arra, hogy a tanár pontosan megismerje a változásokat, megtanulja, mire kell felkészítenie a diákokat, hogyan kell összeállítani a szóbeli tételeket, hogyan kell javítani az írásbeli dolgozatokat, értékelni a diákok teljesítményét. **Az a kezdeti bizonytalanság, ami nagyon sok tanárban, diákban, szülőben megvolt, az most már oszlóban van. A tanárok tudják segíteni a diákokat és a szülőket is abban, hogy az információk birtokába jussanak, jó döntéseket hozzanak, amikor fakultációt választanak, amikor arról döntenek, mely tárgyakból és milyen szintű érettségit tegyenek.**

- Milyen tapasztalatai vannak a próbaérettségi kapcsán?

A próbaérettségi tapasztalatai nagyon érdekesek. Valóban segítettek abban, hogy minden érintett megértse, hogyan is működik az újfajta érettségi a gyakorlatban. Azonban felmerült bennem, hogy vajon az a szakembergárda, amelyik összeállította az írásbeli és a szóbeli feladatlapokat, kellőképpen kapcsolatban van-e magával az élettel. Néha az volt az érzésem, hogy több gyakorló tanárnak – az ország egész területéről – kellene benne lennie ebben a feladatokat összeállító munkacsoportban. Ugyanis a feladatok gyakorta maximalisták, a javítókulcsok szövege – ami arra lenne hivatott, hogy megfogalmazza: mi az, amit a diákoktól elvárunk, amihez képest pontoznunk kell – többnyire olyan hihetetlenül **elitista és sznob nyelven van megszövegezve**, ami megítélésem szerint teljesen életidegen. A feladatok és a javítókulcsok azt jelzik, hogy az OKÉV munkatársai, akik a feladatokat összeállítják, még nem értették meg, hogy a középiskola ma már nem az elitoktatás, hanem a tömegoktatás helyszíne. Amikor a diákoknak – mondjuk a két világháború közti időszakban – csak 5 százaléka érettségizett, akkor a középiskola a társadalmi, értelmiségi elit képzésére szolgáló iskolatípus volt.

Ma, amikor 18 éves korig tart a kötelező oktatás, a középiskola a színvonalas tömegoktatás színhelye kell, hogy legyen. Célja, hogy olyan általános műveltséget nyújtson, olyan képességeket fejlesszen, amelyek lehetővé teszik, hogy diákjai felnőtt életükben igényeik, ambícióik és tehetségük szerint boldogulni tudjanak. A középiskolai évek alatt olyan képességekre, készségekre kell szert tenniük, hogy képesek legyenek önállóan tanulni, információt szerezni, önállóan gondolkodni, legyen problémafelismerő és -megoldó képességük stb. Vagyis nyitott, tanulásra kész, önmagát értelmesen kifejezni tudó állampolgár váljon belőlük.

A próbaérettségik eredményeit feldolgozó statisztikák is azt mutatják, hogy néhány feladat valóban elhibázott volt. Szemléletünkben nem szolgálták maradéktalanul azokat a modernizációs célokat, amelyeket az új érettségi koncepciója tűzött a magyar oktatás elé.

- Több internetes fórumot is lehet találni az Interneten, ahol középiskolás diákok az új érettségi rendszerrel kapcsolatos fenntartásaikról számolnak be. Valóban indokolt ez a félelem, vagy könnyen eloszlathatók ezek a fenntartások?

Mivel a koordináták megváltoztak, **az átalakulás láza egyúttal a bizonytalanságé is.** A családok döntési helyzetbe kerülnek. A diákoknak tizedik osztály után már el kell gondolkodniuk arról, akarnak-e továbbtanulni, és ha igen, milyen irányban. Tudatosan kell fakultációt választaniuk, bár ezen még később változtathatnak. El kell kezdeni gondolkodniuk a családdal közösen azon a stratégián, amit választani szeretnének továbbtanulás esetén. Például arról, hogy hány felvételi pontot szeretnének megcélózni, és milyen tárgyakból szeretnék azt elérni, hiszen az emelt szintű érettségi tantárgyanként 7 plusz pontot jelent. De ezeken túl a tanárokból is sugározhat némi bizonytalanság, hiszen át kell alakítani eddigi tanítási módszereiket, olyan feladatokat is kell gyakoroltatni diákjaikkal, amelyek eddig nem, vagy nem elég hangsúlyosan szerepeltek a tananyagban. De **vállalni kell a még bizonyos értelemben járatlan utakon való elindulást.** A magyar közoktatás korszerűsítése, ahogy említettem, 30 év késében van Európához képest. Nálunk is ideje volt belekezdeni. A kétszintű érettségi bevezetése fontos lépés, de csak a kezdet Valószínűleg még 4-5 év kell, amíg a diákok, a szülők, a tanárok és a felsőoktatási intézmények a gyakorlatban is megtanulnak az új helyzethez alkalmazkodni.

- Talán pont e miatt az „átmenetiség” miatt lehetnek olyan félelmeik a most érettségizőknek, hogy esetleg hátrányosabb helyzetben vannak, mint a korábban, vagy mint az öt év múlva érettségizők, hiszen még a ponthatárokat is sokkal nehezebben lehet megjósolni, mint az elmúlt időszakban.

Bizonyára nehezebb helyzetben lesznek, mint az 5 év múlva vizsgázók, de *mindenki nehezebb helyzetben lesz.* A 2005-ben érettségiző és a felsőoktatási intézményekbe való bejutásért versengő diákok egymás versenytársai, mind ugyanabban a cipőben járnak. Ebből kiindulva **semelyikük sem kerülhet előnyösebb vagy hátrányosabb helyzetbe a többiekhez képest.** Másrészt előnyösebb helyzetben lesznek, mint a korábbi érettségizők, hiszen nem kell felvételizniük. Bár a korábban megszerzett érettségi osztályzatok is átszámíthatók középszintű érettségi eredménnyé, sőt számukra korrekciós lehetőséget is biztosítanak a jogszabályok: tehetnek szintemelő vizsgát az általuk választott tárgyból, így ők is hozzájuthatnak a kívánt plusz pontokhoz, illetve javíthatnak korábbi eredményükön.

- Milyen konkrét tanácsokkal tudná segíteni az „első” érettségizőket, mire fektessenek nagyobb hangsúlyt a felkészülés során?

A legfontosabb az alapos tájékozódás és a megalapozott döntés: választ-e emelt szintű érettségit a diák, és ha igen, miből. Ehhez a családoknak meg kell ismerkedniük az egyes tárgyakból a követelményekkel. Fontos, hogy a szülők is tájékozódjanak és segítsék a döntést. A legnagyobb felelősség mégis az iskolákon és a tanárokon van.

Nekik kell mindenki számára segíteni a tájékozódást, nekik kell átalakítaniuk eddigi tanítási gyakorlatukat, módszereiket, hogy a diákok felkészülten fogjanak hozzá érettségi vizsgájukhoz. Például magyarból sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetniük a szövegértés, szövegalkotás számos, eddig sokszor elhanyagolt területeire is. A gyerekek ezeket egyedül elég nehezen tudják gyakorolni. De **mindenképpen nagyon hasznos, ha a magyar érettségire készülve a diákok sokféle ismeretterjesztő szöveget olvasnak, mert az írásbelin ilyen típusú szövegekkel biztosan találkozni fognak.**

Első lépésként választhat a diák olyan cikket, ami az ő érdeklődési körébe esik (pl. állatok viselkedése, csillagászat, a technika története stb.). Az elolvasás után gyakorolni lehet a vázlatírást, a fontosabb információk kiemelését, a fontosabb megállapítások rövid összegezését. Persze nem árt, ha ezt a tanár instruálására és az ő általa kiadott feladatok alapján gyakorolják a gyerekek, de ezt például nagyon jól lehet önállóan is gyakorolni. **Vagy gyűjthet a diák pro és kontra érveket a leghétköznapiabb problémákkal kapcsolatban.** Például a helyi vagy a tágabb közeletet foglalkoztató kérdésekről: építsenek-e szeméttárolót a település határában?, építsenek-e a város főterén bevásárlóközpontot?, helyes-e, hogy a szólásszabadság kiterjed a szélsőséges eszméket vallókra is? stb. Végig kell gondolnia a diáknak az érveket az egyik és a másik oldal mellett és szép kerek mondatokban jól megszerkesztve leírni azokat egy-egy oldalban.

Az emelt szintű érettségi írásbelire pl. magyarból nagyon sokat kell magolni. Annyit, mint eddig a felvételire. Az írásbeli első részében a műveltség felmérése során nagyon sok lexikális tudást kértek számon a próbaérettségi eddigi feladatlapjai. A verstantól kezdve a nyelvtani kérdéseken át a stilisztikáig és a különböző adatokig nagyon sok minden előfordult bennük.

- Mi a helyzet a tankönyvekkel? Vannak-e olyanok, melyek már a „kétszintű érettségi szellemében” íródtak?

A régebbi tankönyvek között is vannak olyanok, melyek alkalmasak az újfajta érettségire való felkészülésre. Irodalomból például jól használható a Petőné Nagy Csilla-féle tankönyvsorozat, amely az új követelményeket figyelembe véve dolgozza fel, rendezzi el a tananyagot, sok olyan kérdést és feladatot is tartalmaz, ami a tanár munkáját segíti, szemléletét alakítja, módszereit gazdagítja, a diákok kompetenciafejlesztését szolgálja. Nyelvtanból pedig Antalné Szabó Ágnes tankönyvsorozata illeszkedik leginkább mind módszertanában, mind szemléletében az új elvárásrendszerhez.

De ez nem azt jelenti, hogy ezzel már meg is nyugodhatunk. Számos új programra, tankönyvre van szükség, hiszen az új NAT-ot ezen az őszön vezették be az első osztályban, és hamarosan az általános iskola egészét, majd a középiskolát is érinteni fogja. Az új NAT még inkább a kompetenciák fejlesztésére teszi a hangsúlyt, s nagyobb szabadságot biztosít a tananyag hagyományostól eltérő feldolgozására is. Így **magyarból lehetőség nyílik az eddig egyeduralkodó kronologikus irodalomtörténet-tanítás rendszerével való szakításra is.**

Az időrendben való tanulás azért is szorul változtatásra, mert nem igazán életszerű, hogy mondjuk, egy kilencedikes diák tanulja a legrégebbi szövegeket csak azért, mert az kronológiai szempontból megelőzi a modern irodalmat. Az időrend helyett a gyerekek életkori sajátosságait kell figyelembe venni. A NAT alkalmas arra, hogy az irodalmi kánont tiszteletben tartva a műveket más szövegösszefüggésben és más évfolyamokon tanítsuk. Erre is van példa, ilyen az *Arató László – Pála Károly*-féle tankönyvsorozat, amely a 7., a 8. és a 9. osztályok számára készült el, de annak idején a kötelezővé tett kerettanterv bevezetése miatt nem tudott végigfutni az érettségig. Itt a tananyag elrendezése különböző témakörök és műfajok vagy más irodalmi jelenségek szerint történik. Ilyen például a Kisfiúk – nagyfiúk – téma hetedikeseznek, amely a gyerekek közötti viszonyokról szól, novellákat, verseket tartalmaz, és Kosztolányi, Szabó Lőrinc, Vámos Miklós és más régebbi és mai író műveit helyezi egymás mellé tematikai szempontból. Nyolcadikban ilyen a sziget-téma, amely lehetővé teszi Verne, Golding, Shakespeare, Jókai és mások műveit új összefüggésben, a gyerekek érdeklődését is figyelembe véve feldolgozni.

Amikor a NAT fel fog futni a középiskolás évekre, feltétlenül tovább kell majd korszerűsíteni az érettségig. Vele együtt az új tankönyvcsaládok, programok, digitális taneszközök is felnőhetnek az új, az „európaibb”, a korszerűbb szemlélethez, amely a lexikális anyagot ugyan fontosnak tartja, de még fontosabbnak tartja azt, hogy a gyerekek önállóan képesek legyenek információt gyűjteni, szöveget értelmezni, különböző problémákról szöveget alkotni. Megismerjék a hétköznapi élet különböző szövegtípusait, az önéletrajz változatait, kérvényeket, beadványokat, ismerkedjenek meg a hivatalos nyelvvel, birtokában legyenek mindazoknak a kompetenciáknak, amellyel részt vehetnek a szűkebb és tágabb közélet és nyilvánosság terepein, mert csak így lehetnek sikeres felnőttek. A demokrácia sem működik sem a családban, sem a kisebb és nagyobb közösségekben tájékozott, felelősen véleményt alkotni tudó, mások mondanivalójára figyelő, érvelő, magát szabatosan kifejezni tudó állampolgárok nélkül. Tehát **az életre is tanítania, nevelnie kell az iskolának.**

INTERJÚ AZ EMLÉKEZŐ MACSKAKÖVEKRŐL

dr. Spira Veronikával

A Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány kurátorával

A kérdéseket feltette: Varga Stella
Megjelent riport formájában:
Köznevelés 2009. június 19. 26-27.o.

- *Úgy látom, hogy eddig nem csak a leginnovatívabbnak tartott iskolák vettek részt a programban. Várható-e, hogy tovább bővül az iskolák köre? Mennyire nyitottak a programra a tanárok?*
- A Közalapítvány honlapját rendszeresen figyelik az iskolák, mivel az elmúlt közel két évtizedben megszokták, hogy sokféle pályázatra van nálunk lehetőség. Az iskolák igazgatói is szorgalmazzák, hogy tanáraik minél több külső forrást vonjanak be az oktatás korszerűsítését szolgáló programokba, akár eszközök beszerzéséről, akár a tartalom, a módszerek modernizálásáról van szó. **A közalapítvány egész Budapest számára nyitott, fenntartótól függetlenül, az óvodáktól az általános iskolákon át a középiskolákig és a kollégiumokig** mindenféle oktatási intézmény számára nyújtunk pályázati lehetőségeket. Így a pályázók köre is igen változatos: a szakközépiskolák épp olyan élénken figyelik a felkínált lehetőségeket, mint a gimnáziumok, az alapítványi és egyházi iskolák épp úgy, mint az önkormányzatiak. Az *Emlékezés kultúrája* pályázaton is tapasztalható ez a sokféleség.

Ami a pályázók számát illeti, az egész tanévre szóló, folyamatos pedagógiai és kutatómunkát kívánó pályázatokon, mint amilyen az *Emlékezés kultúrája*, évente 8-12 iskolai csoport az ideális szám, ha komolyan vesszük a szakmai szempontokat. Az egyszeri eszközpályázatokra, mint mondjuk a könyvtárfejlesztés, persze több százan jelentkeznek. Az Emlékezés kultúrája azonban olyan projekt, amelyben **a pályázató állandó kontaktusban van a résztvevőkkel egy éven keresztül**, hogy a pályázat céljául kitűzött szakmai fejlődés meg tudjon valósulni mind a tanárok, mind a diákok munkájában. **A kuratórium képzéseket finanszíroz neves kutatók, szakértők részvételével, ahol a pályázók megismerkedhetnek a levéltári, a helytörténeti kutatás, az oral history, az interjúkészítés, a projektoktatás módszertanával, az adott korszak történelmével és főbb forrásaival, szakirodalmával.** Emellett évente két-három alkalommal olyan fórumokat, **rendezvényeket** szervezünk, ahol a pályázóknak **be kell számolniuk az eredményeikről, a nehézségeikről, és ahol megvitathatják egymással és a szakértőkkel a további teendőiket.** Emellett állandó **monitoring** is folyik. A közalapítvány által felkért szakemberek a pályázat futamideje alatt minden csoportot legalább 2-3 alkalommal meglátogatnak, beszélgetnek a diákokkal, a projektvezető tanárral, az iskola igazgatójával, ellenőrzik a csoportok tevékenységének írásos dokumentációját, **jelentést készítenek a kuratórium számára a tapasztalataikról.**

Az igényes *pályáztatói* munka (ami Magyarországon igen ritka), csak átlátható pályázói körrel lehetséges, és a közalapítvány célja éppen az, hogy hozzásegítse a résztvevőket a valóban **korszerű, az élet több területén is hasznosítható kompetenciák elsajátításához**.

Emellett gondoljuk meg, hogy 8-10 iskola közel száz diákja (csoportonként 8-12 taggal) elég nagy szám, ha **a tevékenységük hatókörét** is figyelembe vesszük. A pályázat részeként kötelezően elkészítendő kiállítás az egész diákságot megszólítja, a honlapon pedig az iskola teljes kapcsolatrendszere, a fenntartó, az iskolahasználók: szülők, nagyszülők, a leendő diákok és rokonaik, az adott településrész lakói is megismerhetik a kutatások eredményeit. **A macskakő-projekt két éve alatt több mint negyven ház lakóit mozgatta meg, valamint az áldozatok leszármazottait, az utcai járó-kelőket és a médián keresztül még sok-sok embert város- és országszerte.**

- *Ezt a programot nem csak a diákok miatt, hanem az egyre elutasítóbbá váló felnőtt társadalom miatt is fontosnak tartom. Mit szólnak a házak lakói, ahol elhelyezik az emlékező macskaköveket? Találkoztak-e a diákok olyan lakóval, aki hozzá tudott tenni valamit a múlt, az érintett személy megismeréséhez?*
- A diákok már hetekkel a kötetételek előtt értesítik az érintett házak lakóit, meghívják őket az ünnepségekre. Volt olyan eset, amikor egy nyolcvanéves néni spontán módon kapcsolódott be a megemlékezésbe, és **elmesélte az emlékeit az elhurcoltakról**. Voltak olyan lakók is, akik megígérték, hogy gondoskodni fognak arról, hogy a táblácska mindig tiszta és fényes legyen. (Bár a rézlap nem igényel gondozást). Legtöbbször büszkék arra, hogy az ő házuk nevezetes valamiről, hogy az ő házuk előtt érdekes látnivaló akad. **Egyszer találkoztunk csak félreértéssel**. Egy lakó azt hitte, hogy az emlékező macskakő azt jelenti, hogy abban a házban antiszemita laknak, akik hagyták elhurcolni az áldozatokat. Szerencsére a félreértést sikerült eloszlatni. Leggyakoribb azonban az, hogy az embereket érdekli, milyen ünnepség zajlik az utcájukban, rácsodálkoznak a megemlékezés e különös formájára, a szépen csillogó réztáblára, ami minden hűhó nélkül a lábuk előtt hever.

Dr. Spira Veronika
A közalapítvány kurátora

EMLÉKEZÉS

26 *Köznevelés*

„Járom az utat, a macskaköves utat...”

Emlékező macskakövek Zuglóban

Augusztus 21-én összesen 8 darab „Emlékező Macskakövet” helyeztek el Zugló azon házainak bejárata előtt, ahonnan 1944-45-ben, a holokauszt idején embereket hurcoltak el, majd végeztek ki zsidó származásuk miatt. Az immár nemzetközivé terebélyesedő, az emlékezőskultúrát népszerűsítő mozgalomról a Fővárosi Köznevelési Központ és Oktatási Közalapítvány kuratóriumának tagját, dr. Spira Veronikát kérdeztük.

Honnan ered az Emlékező Macskakövek elhelyezésének ötlete?

Az ötletgazda egy kölni művész, *Günter Demnig*, aki 1993 óta több mint 13 ezer „*Stolperstein*ét”, *Emlékező Macskakövet* alkotott és helyezett el Európa-szerte. Célja olyan virtuális emlékmű létrehozása volt, amelynek a segítségével a mai ember is nap mint nap szembesülhet lakóhelye történetével, együtt élve környezete múltjával.

Engem különösen az emlékezőskultúrának az oktatásban játszott szerepe érdekelt, ezért javasoltam a Közalapítványnak, hogy Budapesten is minél több iskola, illetve történelemtanár pályázhasson az Emlékező Macskakövek elhelyezéséhez szükséges kutatási program ösztöndíjára.

Ki finanszírozta a pályázatokat?

A 2007-2008-as tanévre kiírt pályázatot a *Fővárosi Köznevelési Központ és Oktatási Közalapítvány* finanszírozta teljes egészében. A 2007-ben országsszerte lerakott 50 követ a *Német Szövetségi Kulturális Alapítvány Bipolar* nevű, magyar-német programja támogatta. Ebben nagy szerepet játszott a Berlinben élő pszichológus, *Berger Ágnes*, aki átérezte, milyen fontos a jelenkor mentalitásának formálásában a múltunkra való emlékezés. A Bipolar-program kuratóriumának ráadásul a neves holokauszt-kutató, *Karsai László* történész is tagja volt, aki a mi programunkban is vállalta a szakértői feladatokat.

Konkrétan mi volt a pályázati követelmény?

Egyrészt a pályázó 11-13. évfolyamon tanító történelemtanároknak 8-12 diák aláírását és kutatási motivációját kellett felmutatniuk, másrészt felvázolni a későbbi munkamenetet. A tanárok az ösztöndíj mellett havi 5000 forint dologi költséget kaptak interjú-készítéshez, könyvvásárlásra, másolásra.

Mi motiválta a diákokat?

Legtöbbször általában a történelmi kutatás módszertana iránt érdeklődtek, de sokan kifejezetten a holokauszt-ismeretük bővítése miatt kívántak részt venni a programban. Voltak néhányan, akiknek családtagjaik meséltek az átélt borzalmakról.

A Fővárosi Köznevelési Központ és Oktatási Közalapítvány a munka megkezdése előtt 3x2 órás továbbképzést szervezett. Karsai László az elérhető dokumentumokról, forrásokról tájékoztatta a résztvevőket, *Pécsi Katalin*, a *Páva utcai Holokauszt Emlékközpont* oktatási igazgatója pedig az interjú-készítés módszertanáról beszélt.

Hogyan lehet kideríteni, honnan hurcolták el az áldozatokat?

A levéltárban fellelhetők az 1941-es népszámlálás adatai, ahonnan kiderül például az akkori budapesti lakosok vallása is. A Páva utcában a holokauszt-áldozatokról találunk adatokat, de használható rendőrségi lakónyilvántartás is. Ezeket összevetve kiderülhetett, hogy például Zuglóban, az Egressy út 95-ben az egész *Kohn család*ot kiirtották, ahogy az Ilka utca 36-ból *Waldhauseréket* is. A Róna utca 121-ből elhurcolt *Kinszki család* tagjainak élnek a leszármazottai is.

Mennyire volt sikeres az iskolák tevékenysége?

Nagyon szigorú ellenőrzés mellett 90 személy adataiból *Karsai László* 37-öt fogadott el teljes körűnek és kétséget kizáróan hitelesnek, de a többiek is pótolhatják a hiányosságokat október végéig. Különösen eredményes volt az Egressy úti szakközépiskolából a *Pappné Tóth Kornélia* vezette „csapat”, akik 100%-os teljesítményt nyújtottak.

Mi a Közalapítvány jövőbeni terve az emlékezőskultúra fejlesztésére?

Egyfelől szeretnénk a megkezdett programot folytatni, másfelől már elindult egy **új program, ahol 1956-ra szeretnénk emlékeztetni a diákokat**. Ennek módja, hogy a pályázók iskolájukból egy 56-os osztály tagjainak későbbi sorsát kövessék végig: ki disszidált, kiből lett sikeres ember itthon vagy éppen ki vált a rendszer áldozatává élete során.

Sok sikert e nemes feladatokhoz!

GB

(Zuglói Lapok 2008)

ILLUSZTRÁCIÓ

Kinszki Imre fotóművész és fia emlékére elhelyezett macskakövek a Róna utcában

Örök mementóként szolgálnak az utókor számára

Emlékező macskakövek

Helyi Téma Budapesti Téma. 2011. április 27.

Különleges, aszfaltba betonozott apró réztáblákra lehetnek figyelmesek a kerület utcáin nyitott szemmel járók. A 10x10 centis műalkotások a holokausztt helyi áldozatnak emléke előtt tisztelegnek.

Az emlékező macskakövek egy hatalmas, egész Európát behálózó emlékmű részei, melynek kigondolója és megalkotója *Gunter Demnig* német művész, tudtuk meg dr. Spira Veronikától, a Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány (kuratóriumának egykor elnökétől) volt kurátorától, a projekt (magyarországi) témafelelősetől. - Alapítványunk kuratóriuma 2007 márciusában döntött arról, hogy maga is részt vállal a kezdeményezés folytatásában. Pályázatot hirdettünk a 11-13. évfolyamon tanuló diákok és tanáraik részére, és arra kértük őket, hogy gyűjtsék össze az elhurcolt áldozatok hiteles adatait. Több mint 80 diák kapcsolódott be a programba városszerte, és 100 személyről szereztek megbízható információkat. A projekt szakmai felügyeletét, a tanárok és diákok felkészítését, eredményeik hitelességének felülvizsgálatát *Karsai László* történész vállalta. Csak az általa szakmai szempontból hitelesített adatok kerülhettek fel a macskakövek rézlapjaira. A projektmunka és az interjúkészítés módszereivel *Pécsi Katalin*, a Páva utcai Holokausztt Emlékközpont oktatási igazgatója ismertette meg a diákokat és tanáraikat.

Spira Veronika azt is elmondta, hogy a botlatókőnek is nevezett alkotásokat az ötletgazda 1993 óta készíti és helyezi el a helyi közösségek igényeit követve, eddig 280 városban 13 ezernél is több kő kapott helyet a járdákba süllyesztve. - A művész a személytelen holokausztt emlékművek mellett olyan emlékhelyek kialakításán dolgozik, ahol minden egyes áldozat a maga egyediségében, nevével, lakhelyével, sorsával van jelen, és amely teret enged a civil társadalom személyiség közeli emlékezőskultúrájának, önálló kezdeményezésének. A kövek 10x10 cm nagyságúak, tetejükre réztáblába vésve olvashatók az adott ház elhurcolt és meggyilkolt egykori lakóinak adatai.

A projektfelelős hozzátette, minden egyes lerakott kő helyszínén a diákok kisebb ünnepségeket is tartottak, amelynek keretében ismertették az áldozat életét, halálának körülményeit. Meghívták a ház lakóit és a még élő rokonokat is. - Volt olyan diákcsoport, amely hordozható kiállítást is rendezett az ünnepség helyszínén a rokonoktól gyűjtött fényképekből, dokumentumokból. Minden emlékező macskakőre egy-egy szál virágot vagy néhány követ, kavicsot helyeztek búcsúzóul. 2008. és 2009 nyarán összesen 73 áldozat utolsó lakhelye előtti járda aszfaltjába maga a művész helyezte el (2008 augusztusában) emlékező macskaköveket, melynek költségeit mi álltuk.

A II. kerületben az Árpád fejedelem útja 3-4., a Buday László utca 2., illetve a Frankel Leó út 21-23.szám alatti házak előtt helyeztek el réztáblákat.

szur

**BESZÉLGETÉS DR. SPIRA VERONIKÁVAL,
A ZUGLÓI IDŐKÖZI ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁS
SZDSZ-SZEMA LIBERÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS
JELÖLTJÉVEL**

Az önkormányzatiságnak szerinted egy demokráciában milyen szerepe van?

A legfontosabb szerepe az, hogy a **közügyekről történő döntések minden állampolgárhoz elérhető közelségben legyenek**, valódi lehetőséget adjon mindenkinek a **részvételre**, hogy minden érintett beleláthasson a döntések mikéntjébe. Vagyis, a hatalom ne a láthatatlan messzeségben trónoljon ellenőrizetlenül, elszakadva azoktól, akikről szól. Persze ehhez nemcsak **az önkormányzatok autonómiája** szükséges (ezt a jelenlegi önkormányzati törvény biztosítja, nem tudjuk, meddig), hanem még legalább **két dolog**. Az egyik, hogy maguk az önkormányzatok se zárkózzanak a helyi hatalom bátyái mögé, hanem **együttműködjenek a civilekkel**, partnerként kezeljék azokat, akiknek az ügyeiről döntenek. Nos, ebben vannak itt-ott deficitek országszerte. Persze jó példák is akadnak.

A másik tényező: az **anyagi források**. Valójában ez a magyar önkormányzati rendszer gyenge pontja. Eddig minden kormány ezzel az eszközzel korlátozta az önkormányzatok mozgásterét. Legtöbbször ezért adósdottak el, sokkal ritkábban a felelőtlen gazdálkodás miatt, ahogy ezt sokan (persze politikai hangulatkeltés céljából) hangoztatják. Pénzükről minden évben a parlament dönt, amely a kormány hátországa. Hol legyen a megszorítás? Ott, ahol a kormány a saját mozgásterét a legkevesbé korlátozza. Ez pedig igen gyakran az önkormányzatok pénzügyi megszorítása.

Az európai – és egyáltalán a nyugati – demokrácia lényege a **vertikális hatalommegosztás**. Ez az egyik biztosítéka annak, hogy semmilyen hatalomkoncentráció nem vezethet autokráciához vagy diktatúrához. Persze, csak amíg működik. Megjósolható, sőt már érzékelhető is, hogy **a Fidesz** az alkotmány átírása, az alkotmánybíróság ellehetetlenítése, a sajtószabadság megtámadása, a független intézmények elfoglalása, a pártkatonák bebetonozása után **célba veszi az önkormányzatokat is**, mint a **kormány-hatalom centralizációjának még útjában álló akadályt**.

Milyen finanszírozási problémákkal néznek szembe az önkormányzat által fenntartott oktatási intézmények (óvoda, bölcsőde, iskola)

Épp az előző gondolatmenetbe vág a kérdés. Az oktatás területén az önkormányzatok ellehetetlenítése odáig jutott, hogy ma az egy-egy diák után járó **állami fejkvóta a valódi költségek felét sem fedezi**. Gondoljunk bele, milyen képtelenség ez! Kötelező állami feladat, amelyet az önkormányzatok látnak el, de a forrásokat nem kapják meg az ellátásukhoz. A települések jelentős részének alig van saját bevételük. Miből pótolják ki a hiányzó forrásokat?

Hoffmann Rózsa államtitkárásszony igazgatóknak kiküldött **kérdőíve** ezért álságos. „Kívánja-e, hogy az állam nagyobb részt vállaljon a közoktatásban, az iskolák

fenntartásában?” Mit jelent ez a mondat? Semmit! Ha azt kérdezte volna, hogy kapják-e meg az önkormányzatok a fenntartáshoz szükséges forrásokat, vagy az állam vegye el az intézményeket a helyi hatóságoktól (**államosítás**), akkor lehetett volna reális válaszokat adni. **Álságos a kérdés** azért is, mert **ha van pénz arra, hogy az állam fenntartsa őket, miért nem kapják meg azok, akiknek ez a törvény szerinti feladatuk?**

Így most az oktatási intézmények vagy az állami túlhatalom játékszerei lesznek, vagy **egyházi kézbe kerülnek**. Ez utóbbi ismét **merénylet a demokrácia ellen**. Legyen annyi egyházi iskola, amennyire igény van, és amennyit az egyház fenn tud tartani. De hogy egy kisebb településen ne legyen választási lehetőség, és **olyanokat kényszerítsenek világnézetiileg elkötelezett intézménybe, akik ebből nem kérnek**, az a demokrácia alapelveinek megcsúfolása. Sőt nyugodtan mondhatjuk, **botrány**. Nem is szólva arról, hogy a kiegészítő normatívát, amit az egyházak megkapnak, miért nem az önkormányzatok kapják? Miközben az **alapítványi iskoláktól** még a fejkvótát is elvonnék – ami pedig minden gyermek után jár, függetlenül attól, hogy milyen fenntartású intézményben tanul.

Szóval, ami az oktatás területén történik, az nem egyszerűen oktatási ügy, hanem **a kormány hatalmi politikája**, amellyel mindent ellehetetlenít, ami nem az ő világnézeti és hatalmi körébe tartozik. **Hideg polgárháborút folytat a lakosság jelentős része ellen.**

Mint oktatásügyi szakember, mi a véleményed a közoktatás átalakításáról, elsősorban az általános és középiskolák helyzetéről?

Legnagyobb problémának a **szakmai zűrzavart és a hatalmi arroganciát** látom. Nyolc évük volt, hogy kidolgozzák az elképzeléseiket, de **nem készült egyetlen koherens koncepció sem**. És esély sincs rá, hogy ilyen megszülessen. Erre már a kormányzati struktúra sem alkalmas. Az amorf szerkezet lehetetlenné teszi, hogy akár az oktatás, akár az egészségügy, akár a kultúra területén épkezláb szakmai anyagok jöjjenek létre. A kusza szerkezet éppen azt szolgálja, hogy minden a kormányfő döntésén múljon. Ami pedig **kizárólag a hatalmi kérdések körül forog**.

A legsúlyosabb problémákra, mint például arra, hogy mi lesz a **leszakadó rétegek** felzárkóztatásával, honnan lesznek meg a milliárdok a három éves kortól kötelező óvodáztatásra, mi lesz a **hiányszakmákkal**, semmiféle koherens elképzelést nem ismerünk. Mi a kormány programja a **magas munkanélküliség** kezelésére, és arra, hogy ezzel egy időben **munkaerőhiány** van még Pest megyében is bizonyos szakmákban? Hogyan akarják megoldani a lakosság nagyobb mobilitását? Mindezekre csak amatőr, kapkodó, de annál agresszívebb ötleteket hallunk, ha egyáltalán hallunk valamit (hol 15, hol 16, hol 17 éves korra lesz állítandó tankötelezettségről beszélnek, zavaros kijelentéseket tesznek a szakképzés átalakításáról stb.).

Mire lenne szükség? Arra, hogy **az iskolák stabilitása biztosítva legyen. Alkalmasak legyenek mind a felzárkóztatásra, mind a tehetséggondozásra**. Korszerű ismereteket közvetítsenek. A hatalmas műveltséganyag átadása helyett **tanulni tanítsanak** meg, és **sokféle képességet fejlesszenek**. Őrizzék meg legalább az elért eredményeket pl. a nyelvoktatás („nulladik évfolyam”), az informatikai képzés, a kompetenciák fejlesztésének a területén. Hogy céljaikat (pl.: a munkaerőpiacot figyelembe vevő szakképzést) ne

fenyegetéssel, büntetéssel, erőszakkal, hanem ösztönzéssel, előnyös feltételek biztosításával ériék el.

Fontos lenne, hogy a bölcsődék és óvodák mindenki számára elérhetőek legyenek, hogy a családoknak, de főként **a nőknek legyen döntési lehetőségük**, visszamenni-e dolgozni vagy otthon maradnak a gyermekekkel.

Mi tartasz Zugló legfontosabb problémájának?

Zugló ugyan csupán Budapest egy kerülete, de egy közepes nagyságú vidéki város lakosságával rendelkezik, **120 ezer ember lakja**. Gyórhöz, Nyíregyházához hasonlíthatjuk. A legnagyobb előnye, hogy miközben nagyon közel van a városközpontoz (a VI., a VII. és a VIII. kerületnek is szomszédja), **nagy része ma is zöldövezet**. A legfontosabb minden lakója számára, ezt tudom az elmúlt évek tapasztalatai alapján, ennek a **megőrzése**, sőt, ha lehet, a **bővítése**. Igaz, hogy van négy nagyobb **lakótelepe**, de ezeknek is szép zöld, gondozott a környezetük. A **panel-programot** mindenképpen folytatni kell, hogy a házak meg tudják őrizni, sőt még javítani is tudják a minőségüket.

A kerületben és a lakótelepeken is sok a **park**. Az előző önkormányzat rendszeresen felújította a **játszótereket**, **sportpályákat**. Nem tudok elképzelni olyan hiteles programot, amely ezeknek a **megővését, sőt bővítését** ne tűzné ki célul.

Fontos megőrizni a **családi házas övezetet**. Ugyanakkor az is érthető, hogy akik a pesti oldalon szeretnek lakni a jó közlekedés, a kulturális intézmények közelsége miatt, szeretnének minél többen beköltözni, építkezni a kerületben. Fontosnak tartom az egyensúlyt a két igény között.

Semmiképpen nem értek egyet a szimbolikus politizálással a komoly problémák megoldása helyett, például az utcák átnevezésével, **rovásírásos feliratok** kihelyezésével, amivel a jelenlegi önkormányzat az idejét fecsérli.

Zuglónak jó a **közlekedése**. A metró például járhatna éjjel tovább is. A millenniumi földalatti, a kettes metró, számos villamos, busz és a HÉV biztosítja az összeköttetést a város minden pontjával és az agglomerációval. Az átszállás ugyan nem éppen korszerű, de ennek az átépítése a kerület lehetőségein túlmutató feladat. A problémát is **a nagy átmenő forgalom** okozza. A sugárirányban kifelé-befelé menő utak hatalmas forgalmat bonyolítanak, ami **dugókat** okoz, rontja a levegőt. A **forgalmi csomópontokon** több tízezer ember halad át naponta kétszer. Az **Őrs vezér tere** ilyen kritikus pont, ahol még a nagy bevásárlóközpontok is vonzzák a tömeget. Itt az önkormányzatnak a rendőrséggel együttműködve (ami szerencsére évek óta gyümölcsöző), a **közbiztonságra** fokozottan kell ügyelnie.

Zugló igazi **iskolaváros**. Fejlett és sokszínű az **iskolarendszere**. 16 általános iskolája, számos óvodája és bölcsődéje van. Ez utóbbiak bővítésére is van lehetőség, ahogy az előző önkormányzat ezt már koncepció szintjén megfogalmazta. Reméljük, lesz rá pénz. A kerületnek három saját gimnáziuma van, de itt működik az ELTE Radnóti Gimnázium és a számos **fővárosi fenntartású** szakközépiskola, kollégium, gyógypedagógiai intézmény is, amelyekkel hagyományosan jó a kapcsolat. De vannak a kerületben **magán-, alapítványi és**

egyházi iskolák, felsőfokú oktatási és szakképzési intézmények is. Ezt jelentős értéknek tartom, és fontos ennek a választéknak a megőrzése.

Megítélésem szerint a **kereskedelemben** is jó az arány a mindenütt megtalálható kisebb boltok és nagy élelmiszer-áruházak között. Jól átgondolt **szociálpolitika** és **vállalkozóbarát környezet** jellemzi a kerületet, amelyet mint értéket meg kellene őrizni. A baj az, hogy az elmúlt évtizedben beszűkülő központi források lassan **vagyongfeléléshez** vezettek. Nehéz lesz a kerület kiegyensúlyozó szociálpolitikáját, gazdag oktatási kínálatát fenntartani.

Mindenképpen támogatnám a **Bosnyák tér és környéke rendezését**. A beruházás évek óta halasztódik, ennek végre meg kellene valósulnia.

Mit gondolsz a civilszervezetek szerepéről?

Ahogy említettem, mind országos, mind helyi szinten nagyon fontosnak tartom a kapcsolatot a civil szervezetekkel. Enélkül nem teljes a demokrácia. Ennek **Zuglóban is hosszú évekre visszanyúló hagyománya** van. Ahogy említettem, a pártok nem tudják lefedni mindazokat az érdekeltségeket, amelyek a civil társadalmat jellemzik akár **nemzetiségi**, akár **kulturális**, akár **vallási** vagy bármely más területen. Ők a **helyi demokrácia fontos építőkövei**. Az együttműködésnek számos formája lehetséges. A legfontosabb a **partnerség**, az állandó párbeszéd. Az oktatás területén például nem tudom elképzelni, hogy bármilyen változtatás lehetséges lenne a koncepció szakmai egyeztetése nélkül az igazgatói, a tanári és a szülői szervezetekkel. Emlékszem számos elképzelésre, amelyek mögött nem volt civil támogatás, így nem is valósultak meg, hiába szorgalmazták is azt egyes pártfrakciók.

Hol tudnak találkozni veled a szavazóid? Milyen formában kívánod velük a kapcsolatot tartani, mint a képviselőjük?

Egyelőre az SZDSZ és a SZEMA honlapján lehet elérni leginkább e-mailen, de a kampány idején szeretnék minél többet kint lenni az utcán, a standokon, hogy személyesen is megismerjenek, akik érdeklődnek az elképzeléseink iránt.

Sokan ismernek, hiszen több mint negyven éve lakom a kerületben, itt tanítottam a Teleki Gimnáziumban, a gyerekeim is a kerület iskoláiba jártak, itt vásárolok, járok a postára, közlekedem, élek, mint mindenki más. Ha megnyerném a választásokat, akkor persze lenne fogadóórám is.

2011. május

Forrás: Szabadszáj, Online

SZEMA

SZABAD EMBEREK MAGYARORSZÁGÉRT

A LIBERÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS JELÖLTJE

Szabadság
és szolidaritás

dr. SPIRA Veronika

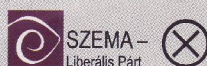
IDŐKÖZI ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁS

Zugló, 3. sz. választókörizet

2011. május 29.

***Kérem, támogasson ajánlószervényével és
május 29-én szavazatával***

spira.veronika@szdsz.hu

A LIBERÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS JELÖLTJE

dr. SPIRA Veronika

KEDVES ZUGLÓIAK!

Tanárként és az oktatási bizottság korábbi tagjaként fontos célnak tekintem, hogy Zugló iskolái és óvodái jól felszerelt, a pedagógusok munkáját megbecsülő, gyermekközpontú és hatékony intézmények legyenek, amelyek képesek mind a legtehetségesebbek, mind a nehézségekkel küzdők eredményes oktatására, nevelésére. Bővítsük az óvodai és bölcsődei férőhelyeket a családok, a dolgozó nők életének megkönnyítése érdekében.

Őrizzük meg a zöldterületeket, tegyünk meg mindent az utak, a parkok tisztaságáért, gyermekeink számára a játszótérek folyamatos megújításáért, az élhető, esztétikus környezetért, bővítsük tovább a sportolási lehetőségeket mind a fiatalok, mind a felnőttek számára.

Olyan gazdaságpolitikát támogatnék, amely kedvező körülményeket teremt a vállalkozóknak, ugyanakkor jól működő szociálpolitika segíti az alacsony nyugdíjból élőket, az önhibájukon kívül nehéz anyagi helyzetbe került családokat.

Olyan önkormányzati munkában szeretnék részt venni, amely együttműködésre, konszenzusra törekszik a kerület fejlesztése érdekében, amely partnernek tekint a civil szervezeteket, és amely tiszteltben tartja világnézettől, pártállástól, származástól, vallástól függetlenül minden ember méltóságát.

Kérem, hogy támogassanak szavazataikkal!

Üdvözlettel
dr. Spira Veronika

spira.veronika@szdsz.hu

Magamról

Több mint negyven éve élek Zuglóban. Tizenkét évig a Teleki Blanka Gimnázium tanára, majd huszonnégy évig az ELTE Trefort Ágoston Gyakorlóiskola vezetőtanára voltam. Gyermekeim a Liszt Ferenc Zenei Általános Iskolába (Hermina út 23.), majd a Radnóti Gimnáziumba jártak.

A tanítás mellett oktatáspolitikával foglalkoztam mint a Fővárosi Önkormányzat Oktatási Bizottságának alelnöke, illetve a Zuglói Oktatási és Ifjúsági Bizottság szakértője.

Három gyermekem és három unokám van, a férjem egyetemi tanár.

1990 óta vagyok az SZDSZ tagja, az európaiság, az emberi jogok, a liberális demokrácia elkötelezett híve. Hiszek benne, hogy a magyar politikai közéletnek szüksége van ezeknek az értékeknek a markáns képviselőjére.

SZDSZ
a Magyar Liberális Párt

SZEMA –
Liberális Párt

<http://www.szdsz.hu> <http://www.szema.hu>

FÜGGELÉK

Úszó tanműhely - Tanhajó-avatás a Dunán 2000. október 20.-án

A fővárosi fenntartású, országos beiskolázású **Magyar Hajózási Szakközépiskola Hunnia** tanhajója a Duna-Majna-Rajna víziúton közlekedve a belvízi hajósképzést szolgálja mint úszó, bentlakásos tanműhely.

Interjú-részlet a két teljes oldalt betöltő riportból a Hunnia tanhajó avatásáról (Köznevelés 2000.)

az ültet. Az a hajózási szakember, aki a jövőre gondol: iskolahajót épít. A Magyar Hajózási Szakközépiskola az elmúlt években európai színvonalra emelte a képzést. Az innen kikerülő közlekedési szakemberek képesek lesznek arra, hogy a folyónk adta lehetőségeket kihasználva a vízi szállítás újra húzóágazattá tegyék.

A köszöntő beszéd után *Spira Veronika*, a Fővárosi Önkormányzat Oktatási Bizottságának alelnöke avatta fel a hajót – igaz, a pezsgóstüveg csak ötödszörre volt hajlandó szétrobbanni a Hunnia oldalán, de reméljük, az öreg Duna jóindulatát így is elnyertük. A pezsgős avatás régi tengerész babona: tulajdonképpen ősi italáldozat a vizek urának. Ami az áldozatokat illeti, ez volt köztük a legkisebb. Az iskola tanárai például mintegy negyven millió forint értékű felújítási munkát végeztek a hajón – *ingyen*. A MAHART – szakképzési hozzájárulásként – a hajóttestet bocsátotta az iskola rendelkezésére. Az Oktatási Minisztérium elsősorban PHARE-támogatás megszerzésével járult hozzá a felújításhoz.

A Fővárosi Önkormányzat segítségéről Spira Veronikát kérdeztük.

– Hogyan és mikor kezdődött? Kinek az ötlete volt, kinek a támogatásával indult el a munka, hogy a Dunán újra magyar iskolahajó úszhasson?

– Hét évvel ezelőtt terjesztette be kérését az igazgató úr a Fővárosi Önkormányzat Oktatási Bizottságának. Harmincmillió forintba lett volna szükség akkor, de sajnos csak tízmilliót tudtunk adni. Ezzel a tízmillióval kezdődött meg a munka. De ez jó kiindulási lehetőség volt. A decentralizált Szakképzési Alapból pályáztak, szponzorokat kerestek.

hajónk.

– Valóban, a legújabb híreket hallgatva az ember arra gondol, hogy nem biztos, hogy marad tengeri hajónk, de az itt képzett matrózoknak lehetőségük van arra, hogy Európa-szerte munkát kapjanak.

– Keresettek a magyar hajósok?

– Folyamatosan járnak itt nyugati fejevadászcségek és toborozzák őket.

– Az önkormányzaton belül megvolt-e az egység arra nézve, hogy ezt a hajót meg kell építeni, vagy a különböző pártok képviselői ezt az ügyet is egy politikai sakkjátszma részének tekintették, és különbözőképpen szavaztak?

Spira Veronika

szállniuk a partra, mert egy tályt el tudunk helyezni a ka – mondja *Pálinszki Antal*, az Bizottság elnöke. – A hajó ar mas, hogy étkeztetni tudják i keket, és természetesen meg megfelelő szakmai képzést

ban az időkben pedig, ami szolgálhatja a képzést – péld időben –, mivel egy ilyen haj tetése sokba kerül, külön munkát lát majd el.

– Turistákat visz, rendez tartanak rajta?

– Igen ez a terv, a részle gozása még hátra van.

– Merre jár majd a Hunnia?

– Nagyon sok olyan ism amit csak munka közben, a het elsajátítani. A Hunnia a jes hosszában hajózhat, t hogy a déli Duna-szakasz is t járható lesz. Jelenlegi terv rint felfelé indul el, s a Dun Majna-csatornán keresztül l szén Hollandiáig.

– Kik szolgálnak majd a fe Azok a szakközépiskolások-e, a